

ÖĞRETMEN ADAYLARININ GİRİŞİMCİLİK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Doç. Dr. Hasan Basri Memduhođlu
Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van
hasanmemduhoglu@gmail.com

Murat Şahin
Milli Eğitim Bakanlığı, Van
muratefe451@gmail.com

Özet

Gelişen ve ihtiyaçları farklılaşan bir dünyada her alanda girişimci bireylere ihtiyaç duyulmaktadır. Girişimci bireyler toplumsal kalkınmanın sağlanmasında, istihdam sorunun çözülmesinde, toplumsal refahın artırılması ve rekabetin geliştirilmesinde önemli bir role sahiptirler. Geleceğin neslini yetiştiren öğretmenler ve öğretmenleri yetiştiren eğitim fakültelerinin girişimci bireyleri destekleme çalışmaları bu noktada büyük önem arz etmektedir. Eğitim Fakültelerinde öğrenim görmekte olan öğretmen aday öğrencilerin girişimcilik düzeylerini etkileyen değişkenlerin tespit edilmesi ve bu yönde adımların atılması, daha girişimci öğretmenlerin topluma kazandırılmasına katkı sağlayacaktır. Bu bağlamda eğitim fakültesi öğrencilerinin girişimcilik düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından belirlenmesi bu araştırmanın amacını oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklem grubunu 2015-2016 eğitim-öğretim yılında Eğitim Fakültesinde öğrenim görmekte olan 415 öğretmen aday oluşturmaktadır. Genel tarama modelindeki araştırmada veriler Yılmaz ve Sünbül (2009) tarafından geliştirilen "Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeği" ile toplanmıştır. Araştırma sonunda yapılan analizlere göre öğretmen adaylarının yüksek girişimcilik düzeyinde oldukları görülmüştür. Öğretmen adaylarının girişimcilik düzeylerinin; cinsiyet, öğrenim görülen bölüm ve sınıf değişkenlerine göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Girişimcilik, öğretmen aday, üniversite öğrencileri.

AN EXAMINATION OF THE LEVEL OF ENTREPRENEURSHIP IN TEACHER'S CANDIDATES

Abstract

It is in need of individuals for each field in the world, which is developing and it's requirements are becoming different. Entrepreneurship individuals have an important role for providing the social improvements, solution of the employment, increasing of the social welfare and developing of the competition. Education Faculties' supplement works for entrepreneurship individuals, which educate teachers for future generations and training of teachers, are offered a fundamental issue in this point. Finding out the factors which affect the entrepreneurship level of the candidate teachers, who study at Education Faculty, it will provide contribution to get more entrepreneurship teachers for society. For this aim, Education Faculty's students' level of the entrepreneurship are dealt with by various factors. Research's sample group is consisted of 415 candidate teachers, who study at Education Faculty of Yuzuncu Yil University at 2015-2016 education year. Datas, which are in general-scanning model, have been gathered with "Scale is devoted to University Students' Entrepreneurship" that is developed by Yılmaz and Sunbul(2009). According to results of the analyses, it is seen that the candidate teachers'

entrepreneurship level is high. Candidate teachers' entrepreneurship levels are not changed according to some factors such as gender, department which they study, and their classes. So any differences are not determined for their entrepreneurship levels.

Keywords: Entrepreneurship, candidate teacher, university students.

GİRİŞ

Gelişen ve ihtiyaçları farklılaşan bir dünyada her alanda girişimci bireylere ihtiyaç duyulmaktadır. Girişimci bireyler toplumsal kalkınmanın sağlanmasında, istihdam sorunun çözülmesinde, toplumsal refahın artırılması ve rekabetin geliştirilmesinde önemli bir role sahiptirler (Uluyol, 2013). Bu ihtiyaçların karşılanması için işletmelerin ve kurumların insan kaynaklarının gelişimine büyük önem verdikleri görülmektedir. Kurumlar ve işletmeler çalışanlarının şiddetlenen rekabet ortamına uyum sağlayabilmeleri için bir çok faaliyet yürütmektedirler. Bu çalışmalardan biri de çalışanların girişimcilik özelliklerinin geliştirilmesidir. Dünyada ve Türkiye’de girişimcilik eğitimlerinin tarihsel gelişimine bakacak olursak (Bozkurt, 2011); Girişimcilik ile ilgili Amerika’da ilk eğitim 1947 yılında “Harvard Business School”da verilmeye başlanmıştır. Bu konudaki ilk akademik programlar ise 1960’lı yıllarda başlamış ve 1965’li yıllarda giderek yaygınlaşmıştır. Girişimcilik eğitimindeki gelişme Avrupa’da daha yavaş ve Amerika’ya göre daha geç bir tarihte meydana gelmiştir. İngiltere ve Fransa girişimcilik eğitimine 1970’lerde başlayan ilk ülkelerdir. Avrupa’da girişimcilik eğitime ilgi nispeten yeni olmakla beraber hızla gelişmektedir. Günümüzde girişimcilik eğitime Amerika’da ve Avrupa’da ilk ve orta dereceli okullarda da yer verildiği görülürken; Türkiye’de ise girişimcilik eğitiminin çoğunlukla üniversite düzeyinde verildiği görülmektedir.

Girişimciliğin ne olduğu, kimlere girişimci denilebileceği her sektörde farklı bir şekilde telaffuz edilmektedir. Her meslek dalında bu kavramlar farklı bakış açılarıyla ele alınmakta olup farklı şekillerde yorumlanmaktadır. Girişimci kavramı ekonomistlere göre; üretim unsurlarını bir araya getiren kaynakları etkin kullanmak suretiyle üretim yapıp neticesinde para kazanan kişi olarak tanımlanmaktadır. Bir sanayici bir iş adamı için girişimci; gözü kara bir yatırımcı, hırslı ve ihtiraslı bir rakip, bir müşteri veya bir müttefik olarak ifade edilmektedir. Bir ticaret erbabı için ise; yatırım yapıp, risk alan, rekabet ederek para kazanan kişi olarak adlandırılmaktadır. Bir psikolog için ise; bir şey elde etmek, bir şeye ulaşmak, bir şeyi denemek, diğerlerinin elindeki otoriteyi paylaşmak isteyen yüksek motivasyonlu insanlar girişimcidir (Hisrich ve Peters, 1988, akt., Yılmaz ve Sünbül, 2009). Girişimciliği bugüne kadar tanımlamaya çalışan bilim adamları Tablo 1’de yer alan tanımları yaparak girişimciliği açıklamaya çalışmışlardır.

Tablo 1: Girişimcilik Kavramının Tarihsel Gelişimi

Yıl	Yazar	Girişimcilik kavramı
1725	Richard Cantillon	Girişimcilik, riskleri üstlenerek sermaye birikimi sağlama sürecidir.
1797	Beaudeau	Girişimcilik, riskleri üstlenme, planlama, yönetme ve organize etme sürecidir.

1803	Jean Baptiste Say	Girişimcilik, kazançlarının sermaye kazançlarından ayrılmasıdır.
1876	Francis Walker	Sermaye sağlayan ve faiz alan kişiyle, yönetsel yeteneklerini kullanarak kar sağlayan kişi arasında ayırım yapılmasıdır.
1934/1950	Joseph Schumpeter	Girişimcilik, yenilikçiliktir. Girişimcilik, endüstriyi tekrar organize ederek, yeni ürünlerden ve yeni enerji kaynaklarından yararlanarak, bir icadı kullanarak ya da daha genel olarak yeni ve hiç denenmemiş teknolojik olasılıkları kullanarak ve eskiyi yeni bir şekilde kullanmak ürün modelinde bir devrim yapmaktır.
1961	David McClelland	Girişimcilik, enerjik ve risk dolu ortam içerisinde hareket etme sürecidir.
1964	Peter Drucker	Girişimcilik, fırsatların maksimize edilmesidir.
1975	Albert Shapero	Girişimcilik, insiyatif alınarak, bazı sosyo ekonomik mekanizmaların organize edilerek başarısızlık riskinin kabullenilmesidir.
1980	Karl Vesper	Girişimcilik; ekonomistleri, psikologları, işadamlarını ve politikaçıları içeren bir olgudur.
1983	Gifford Pinchot	Girişimcilik, yeni bir organizasyon kurmadır.
1985	Robert Hisrich	Girişimcilik; parasal ve kişisel tatmin karşılığında finansal, psikolojik ve sosyal riskleri üstlenerek, gerekli zaman ve çabayı harcıyıp farklı değerde mal ve hizmet yaratma sürecidir.

Kaynak: Hisrich, Robert ve Peters, Michael, *Entrepreneurship Starting, Developing and Managing A New Enterprise*, Irwin, Boston, 1992 (akt., Korkmaz, 2012).

Yapılan her tanımda girişimciliğe farklı bir pencereden bakılmakta olup girişimci bireylerde bulunması gereken özelliklere vurgu yapılmaktadır. Bu açıdan bakıldığında başarılı girişimcilerin kişisel özelliklerinin girişimcilikleri ile yakın ilişkili olduğunu söyleyebiliriz. Genel olarak kabul görmüş olan başarılı girişimcilerin kişisel özelliklerini şu şekilde sıralayabiliriz (Yılmaz ve Sünbül, 2009).

- Yaratıcı düşünme becerisi,
- Yüksek düzeyde çalışma arzusu,
- Cesaret, tutku ve kararlık,
- İnsanlarla üst düzeyde ilişki kurabilme becerisi,
- Kendisini yazılı ve sözlü ifade edebilme becerisi,
- İşini sevmesi ve iş motivasyonu,
- Zengin bir bilinç altı ve hayal kurma gücü,
- Ekip ve takım çalışmasına yatkınlık,
- Kişisel vizyonu ve misyonunun olması,
- Değişime, dönüşüme açık ve istekli olması,
- Esnek toleranslı davranabilme gücü,
- Samimi, güvenilir, sempatik ve esprili kişilik,
- İnsanları inandırma ve ikna kabiliyetinin yüksek olması,

- n. Yönetim becerisi ve liderlik yeteneği,
- o. İş bitirme azmi ve heyecanı,
- p. İleri görüşlülük ve fırsatları yakalama alışkanlığı

Kişisel özelliklerin bireylerin girişimcilik özelliklerine etkisinin büyük olduğu bir gerçektir. Ancak girişimcilik ruhu kişilerde genetik olarak var olabileceği gibi aile, çevre, eğitim durumu v.s. gibi çeşitli unsurlar da girişimciliğin gelişmesinde çok önemli etkenler olduğu kabul edilmektedir (Arslan, 2002). Bu görüşü destekleyen Gorman vd.(1997) 'nin 1985-1994 yılları arasında kapsayan çalışmalarında girişimcilik eğitimi şöyle raporlaştırdıkları görülmüştür; "...incelenen deneysel çalışmaların çoğu gösteriyor ki girişimcilik öğretilebilir ya da en azından girişimcilik eğitimi sayesinde teşvik edilebilir" (Bozkurt, 2011). İnsanların yeni fikirler üretmesini sağlayacak teknikleri ve davranışları öğrenebileceği öne sürülmektedir. Burada asıl sorun, bireyleri yaratıcılığa teşvik edecek ortamların bulunmamasıdır. Bu nedenle çalışma ortamlarında örgütsel yaratıcılığı geliştirecek ortam ve teknikler oluşturulmalıdır (Kesim, 2010).

Başarılı girişimciler yeni fikirlerle yola çıkarlar ve bu fikirlerin hayata geçirilmesi yönünde çaba gösterirler. Hızlı bir değişimin yaşandığı günümüzde yaratıcılık ve yeniliğin kurum ve işletmelerin vazgeçilmez bir parçası hâline gelmesi, özellikle daha sınırlı imkânlarla sahip kurum ve işletmelerin özel sektördeki daha büyük işletmeler karşısında başarılı olabilmesi için gereklidir. Üniversite mezunu bireylerin iş yaşamında başarısız olmalarının bir sebebi de yeterli düzeyde girişimcilik bilgi ve birikimine sahip olmamalarıdır. Nitekim üniversitelerde yapılmakta olan Ar-Ge çalışmaları girişimci bireyler için bir fırsat olarak görünmektedir. Ancak gerek bu Ar-Ge çalışmalarında görev alacak olan birey kontenjanındaki sınırlılık gerek yeterli alt yapı imkanlarının olmaması bireylerin bu fırsatlardan yararlanmasını önünde engel teşkil etmektedir. Yapılmakta olan Ar-Ge ve inovasyon çalışmalarının eğitim fakültelerine uygulanabilirliği ve öğretmen adaylarına kazandıracığı niteliklerin belirlenmesi daha girişimci öğretmenlerin yetişmesine katkı sağlayacaktır. Farkındalık düzeyi yüksek ve girişimcilik potansiyeline sahip öğretmenler toplumlumun kalkınmasında büyük paya sahip olacaklardır.

Eğitim fakültelerinden mezun olan binlerce öğretmen göreve başladıklarında bir çok problem ile karşılaşmaktadırlar. Bu problemler karşısında çözümler üretebilmek ve bunların üstesinden gelebilmek için bir çok çözüm yoluna başvurulmaktadır. Girişimci öğretmenler çözüm yollarını bulma ve bu konuda adım atma noktasında diğer meslektaşlarından ayrılmaktadırlar. Bazen problem olarak görülen olaylar kendi içlerinde fırsatları barındırmaktadır. Tabii ki bu fırsatları görebilmek için doğru çözümler ve tercihler yapılması gerekmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı bu konuda öğretmenlerin liderlik ve girişimciliklerinin geliştirilmesi amacıyla bir takım çalışmalar yapmaktadır. MEB tarafından 2013 yılından öğretmenlerin girişimciliklerinin geliştirilmesi amacıyla başlatılan ve halen devam eden "Öğretmenlik, Girişimcilik ve Liderlik " projesiyle öğretmen ve yöneticilerin girişimcilik özelliklerinin desteklenmesi ve geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu ve buna benzer birçok çalışma öğretmenlerin girişimcilik düzeylerinin artmasına katkı sağlayacaktır.

Girişimcilik ile ilgili yapılan literatür taramasında genelde üniversite öğrencileri, özelde de öğretmen adaylarının girişimcilik düzeyleri ile ilgili yapılmış sınırlı sayıda araştırmaya rastlanmıştır. Pan ve Akay (2015) tarafından yapılan " Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Girişimcilik Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi " adlı çalışmada eğitim fakültesinde öğrenim gören öğretmen adaylarının yüksek girişimcilik düzeyinde olduğu görülmüştür. Ayrıca çalışmada öğretmen adaylarının ailelerinin ekonomik durumlarının bireylerin girişimcilik düzeyleri üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın Amacı

Her alanda olduğu gibi eğitim alanında da girişimci bireylere ihtiyaç duyulmaktadır. Eğitim alanında söz sahibi olan eğitim fakültelerine bu anlamda büyük görev düşmektedir. Eğitim fakültelerinde öğrenim gören bireylerin girişimcilik düzeylerini etkileyen değişkenlerin tespit edilip bu yönde adımlar atılması daha girişimci bireylerin yetiştirilmesine katkı sağlayacaktır. Bu çalışmanın amacı eğitim fakültesi öğrenim gören öğretmen adaylarının girişimcilik düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından belirlenmesidir. Ayrıca öğretmen adaylarının girişimcilik düzeylerinin cinsiyet, öğrenim gördükleri bölüm ve sınıf değişkenlerine göre değişip değişmediği incelenmiştir.

YÖNTEM

Araştırma Deseni

Bu çalışmada, betimsel tarama yöntemlerinden genel tarama modeli kullanılmıştır. Genel tarama modeli, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla, evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek veya örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir (Karasar, 1994: 79).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2015-2016 öğretim yılında Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören öğretmen adayları oluşturmaktadır. Örneklem grubu ise bu fakültede öğrenim gören toplam 450 öğretmen adaylarından oluşmaktadır. Örneklem grubunu oluşturan öğretmen adayları 1. ve 4. sınıf öğrencileri arasından seçilmiştir. Bunun nedeni öğrencilerin üniversiteye başladıklarında ve bitirdiklerinde girişimcilik düzeylerindeki değişimi tespit etmektir. Ölçek uygulanan katılımcılardan 415'nin verileri analize dahil edilmiştir. Çalışmaya katılan olan öğretmen adaylarının demografik bilgileri ve çeşitli değişkenlere göre dağılımları Tablo 2.'de sunulmuştur.

Tablo 2: Öğretmen Adaylarının Demografik Bilgileri Ve Çeşitli Değişkenlere Göre Dağılımları

Değişken	Düzye	N	%
Cinsiyet	Erkek	187	45,1
	Kadın	228	54,9
Bölüm	Sınıf Öğretmenliği	99	23,9
	Türkçe Öğretmenliği	62	14,9
	İlköğretim Matematik Öğr.	71	17,1
	Fen ve Teknoloji öğretmenliği	59	14,2
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	56	13,5
	İngilizce Öğretmenliği	68	16,4
Sınıf	1.Sınıf	221	53,3
	4.Sınıf	194	46,7
Toplam		415	100

Çalışma grubunu, 2015-2016 öğretim yılında Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim görmekte olan sınıf öğretmenliği bölümünden 99 (%23,9), Türkçe Öğretmenliği Bölümünden 62 (%14,9), İlköğretim Matematik Öğretmenliği Bölümünden 71 (%17,1), Fen ve Teknoloji Öğretmenliği Bölümünden 59 (%14,2), Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bölümünden 56 (%13,5), İngilizce Öğretmenliği Bölümünden 68 (%16,4) öğretmen adayı oluşturmaktadır. Öğretmen adaylarının 187'si (%45,1) erkek, 228'si (%54,9) kadın olup 221'i (%53,3) birinci sınıfta, 194'ü(%46,7) ise dördüncü sınıfta öğrenim görmektedir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri Yılmaz ve Sünbül (2009) tarafından geliştirilen "Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeği" kullanılarak toplanmıştır. Ölçek, 36 maddeli 5'li Likert tipindedir. Her madde araştırılan özelliğin (1) en düşük düzey ile (5) en yüksek düzey arasını ifade etmektedir. Ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı 0,90 olarak hesaplanmıştır. Girişimcilik puanlarının değerlendirilmesinde aşağıdaki kriterler temel alınmıştır (Yılmaz ve Sünbül, 2009).

Tablo 3: Girişimcilik Düzeyi Puan Aralığı Tablosu

36-64	Çok düşük girişimcilik
65-92	Düşük girişimcilik
93-123	Orta düzeyde girişimcilik
124-151	Yüksek girişimcilik
152-180	Çok yüksek girişimcilik

Ölçekten alınabilececek en yüksek puan 180, en düşük puan 36'dır. Yüksek puan yüksek girişimcilik düzeyini gösterir. Puanlara göre girişimcilik düzeyi; 36-64 puan aralığı *çok düşük girişimcilik*, 65-92 puan aralığı *düşük girişimcilik*, 93-123 puan aralığı *orta düzeyde girişimcilik*, 124-151 puan aralığı *yüksek girişimcilik* ve 152-180 puan arası da *çok yüksek girişimcilik* olarak değerlendirilmiştir.

Veri Analizi

Öğretmen adaylarının girişimcilik düzeylerinin tespitinde betimsel istatistik yöntemleri (yüzde, frekans, aritmetik ortalama, standart sapma) kullanılmıştır. Öğretmen adaylarının girişimcilik düzeylerinin cinsiyet, öğrenim görülen bölüm ve sınıfa göre farklılık gösterip göstermediğini öğrenmek için ilişkisiz t-testi ve tek yönlü varyans analizi (Anova) kullanılmıştır.

BULGULAR

Öğretmen Adaylarının Girişimcilik Düzeylerine İlişkin Bulgular

Araştırmada öğretmen adaylarının girişimcilik düzeylerine ilişkin betimsel istatistik sonuçları Tablo 4.'te verilmiştir.

Tablo 4: Öğretmen Adaylarını Girişimcilik Düzey Puanları

	N	Min	Max	SS
Girişimcilik Ortalama Düzeyi	415	51,48	180,00	133,05
				0,52919

Tablo 4'te görüldüğü gibi öğretmen adayları *yüksek girişimcilik düzeyinde* oldukları yönünde görüş belirtmişlerdir.

Öğretmen Adaylarının Girişimcilik Düzeylerinin Cinsiyete Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular

Öğretmen adaylarının girişimcilik düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip, göstermediğinin öğrenmek için yapılan bağımsız örneklem t testi sonuçları tablo 5. 'te yer almaktadır.

Tablo 5: Öğretmen Adaylarının Girişimcilik Puanlarının Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	SS	t	p
Girişimcilik Eğilimi	Erkek	187	134,532	0,53005	1.212
	Kadın	228	132,030	0,52793	

Yapılan t-testi ile ($t_{(415)} = 1,212$, $p > 0.05$) öğretmen adaylarının girişimcilik düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre kadın ve erkek öğretmen adaylarının girişimcilik düzeylerinin benzer olduğu söylenebilir.

Öğretmen Adaylarının Girişimcilik Düzeylerinin Öğrenim Gördükleri Bölüme Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular

Öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri bölüme göre girişimcilik düzeylerinin farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan analiz sonucu Tablo 6.'da yer almaktadır.

Tablo 6: Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Bölümlere Göre Girişimcilik Puanları

Bölüm	N	.	SS	Minimum	Maximum
Sınıf	99	131,47	0,59409	74,88	180,00
Türkçe	62	133,14	0,56095	70,20	170,28
İlköğretim Matematik	71	128,09	0,57593	55,44	166,32
Fen ve Teknoloji	59	135,27	0,41629	82,80	152,64
Sosyal Bilgiler	56	135,46	0,49795	51,48	174,24
İngilizce	68	136,68	0,43224	101.16	168,48
Toplam	415	133,05	0,52919	51,48	180,00

Yapılan analiz sonucunda en yüksek girişimcilik ortalamasına İngilizce bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının (136,68), en düşük girişimcilik ortalamasına ise İlköğretim Matematik bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının (128,09) sahip olduğu görülmektedir. Bölümler arasındaki bu

farklılığın anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucu Tablo 7.'de yer almaktadır.

Tablo 7: Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Bölüme Göre Girişimcilik Puanlarının Tek Yönlü Varyans Analiz (Anova) Sonucu

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arasında	2,729	5	0,546	1,972	,082
Gruplar içi	113,208	409	0,277		
Toplam	115,937	414			

Öğretmen adaylarının grup bazında girişimcilik puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaşmış olmadığını test etmek amacıyla istatistiksel test tekniklerinden parametrik bir test olan tek yönlü varyans analizi (Anova) kullanılmıştır. Yapılan tek yönlü varyans analizi (Tablo 7.) sonucunda ($F_{(5,409)}=1,972$, $p > 0,05$) bölümler arasındaki farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmüştür.

Öğretmen Adaylarının Girişimcilik Düzeylerinin Öğrenim Gördükleri Sınıfa Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular

Öğretmen adaylarının girişimcilik düzeylerinin buldukları sınıfa göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini test etmek amacıyla yapılan t - testi sonucu Tablo 8. 'de yer almaktadır.

Tablo 8: Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Sınıfa Göre Girişimcilik Puanlarının T- Testi Sonucu

Sınıf	N	Γ	S.s	t	p
1. Sınıf	221	134,11	0,54585	1,206	0,229
4. Sınıf	194	131,85	0,50888		

Yapılan t- testi sonucunda ($t_{(415)}=1,206$, $p>0,05$) öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri sınıf ile girişimcilik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Diğer toplumlarla karşılaştırıldığında Türk insanının daha girişimci olduğu, bu konularda araştırma yapan yabancı bilim adamları tarafından da kabul edilmektedir. Bu sebeple Türkiye'de üniversite okuyan her öğrenciye girişimci adayı gözü ile bakmak ve onları içinde yaşadıkları çevrenin çeşitli konulardaki potansiyellerinin farkına varılabileceği, sorunları birer fırsat gibi değerlendirebilecekleri bilgi ve becerilerle donatmak, yaratıcılıklarını ortaya koyacak insanlar olarak yetişmelerini sağlamak son derece önemlidir (Titiz, 1999). Girişimciler, yenilikçi bir örgüt iklimi oluşturarak yaratıcılığın ve yenilikçiliğin önündeki engelleri ortadan kaldıracak yönetsel uygulamaları gerçekleştirmek durumundadır. Ancak kamu kurumlarında uygulanan bürokratik işleyişler stratejik kararların alınmasını ve zamanında uygulanmasını imkânsız hâle getirmektedir. Böylece aşırı bürokrasi yüklü kurumlar devletin iyi bir girişimci ve yenilikçi olma ihtimali iyice zayıflatmaktadır. Bu nedenle çoğu gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde devlete ait işletmelerin özelleştirilmesi yoluna gidilmektedir. Eğitim faaliyetlerinin özelleştirilip özelleştirilmemesinden ziyade kamu kurumlarında girişimci insanların sahiplenilmesi ve desteklenmesi

büyük önem arz etmektedir. Ülkemizde geçmiş dönemlerde yaşanan beyin göçünün en temel sebeplerinden biri girişimci bireylerin yeterince destek ve teşvik görmemesidir. Günümüzde bu oran yapılan teşvik ve destekler sayesinde gittikçe azalmaktadır. Üniversitelerde girişimci bireylere sahip çıkmak ve bu bireylere yardımcı olmak adına birçok çalışma yapılmaktadır. Bu çalışmalardan bir kısmı da bireylerde ki girişimcilik eğilimlerin etkileyen değişkenlerin incelenmesi yönünde yapılan akademik araştırmalardır. Bireylerin girişimcilik eğilimlerini etkileyen birçok değişken bulunmaktadır. Bu değişkenlerin bireylerdeki girişimcilik eğilimlerine olan etkisini tespit etmek daha girişimci bireylerin yetiştirilmesine büyük katkı sağlayacaktır. Bu konuda yapılan birçok araştırmada birçok değişken ile bireylerdeki girişimcilik eğilimi arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu değişkenlerin bireylerdeki girişimcilik eğilimlerini hangi yönde etkilediğini belirlemeye yönelik birçok araştırma yapılmıştır.

Bu çalışmada, eğitim fakültesinde lisans eğitimi alan öğretmen adaylarının girişimcilik düzeylerinin belirlenmesi ve çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma bulgularına göre öğretmen adaylarının girişimcilik eğilimleri cinsiyet, öğrenim gördükleri bölüm ve sınıfa göre farklılık göstermemektedir. Bu bulguları destekleyen ve desteklemeyen bir çok araştırma sonucu mevcuttur. Bunlara ayrıntılı olarak incelemekte fayda vardır. Cinsiyet değişkeninin bireylerin girişimcilik eğilimleri üzerinde etkisini araştıran çalışmalardan bazıları (Bilge ve Bal, 2012; Doğan, 2013; Özdemir, 2013; Akkaya, Yıldız ve Akın, 2014; Pan ve Akay, 2015) üniversite öğrencilerinin cinsiyetleri ile girişimcilik eğilimleri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığını tespit etmişlerdir. Bu sonuçlar çalışmamızı destekler niteliktedir. Nitekim yapılan bazı araştırmalarda da (Örücü, Kılıç ve Özer, 2007; Cansız, 2010; Şeşen ve Basım, 2012; Salık ve Kaygın, 2015; Akman ve Bektaş, 2015; Türkmen ve İşbilir, 2015; H.Yüksel, Cevher ve M.Yüksel, 2015) bireylerin girişimcilik eğilimlerinin cinsiyet değişkenine farklılık gösterdiği görülmüştür.

Araştırma bulgularına göre öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri bölüm ile girişimcilik eğilimleri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür. Pan ve Akay (2015) tarafından yapılmış olana benzer bir çalışmada da eğitim fakültesi öğrencilerinin girişimcilik eğilimleri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan analizler sonucunda öğrencilerin buldukları sınıflar ile girişimcilik eğilimleri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür. Sınıflar ile girişimcilik puanları arasında anlamlı bir farklılığın olmaması, öğretmen adaylarının üniversite gördükleri eğitimin girişimcilik düzeylerini negatif veya pozitif yönde etkilemediğini göstermektedir. Çalışmamızı bu yönde destekleyen bir araştırma da Kılıç, Keklik ve Çalış (2012)'ın "Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimleri Üzerine Bir Araştırma: Bandırma İİBF İşletme Bölümü Örneği " adlı araştırma sonucunda ortaya çıkmıştır.

Eğitim faaliyetlerinin ülkelerdeki gelişmişlik düzeyiyle doğrudan ilintili olduğu düşünüldüğünde bireylerin girişimcilik düzeylerinin korunup geliştirilmesinde eğitim kurumlarına önemli görevler düşmektedir. Eğitim öğretim sürecinin ilk basamağından itibaren bireylerin sahip olduğu girişimcilik yeteneklerinin desteklenmesi büyük önem arz etmektedir. Bu konuda eğitim kurumları üzerlerine düşen görevleri yerine getirmelidirler. Eğitim Fakültelerinin bu amaçla daha girişimci ve yenilikçi bireyler yetiştirebilmeleri için;

- ✓ Girişimci ve başarılı bireyler ödüllendirilerek cesaretlendirilebilir,
- ✓ Eğitim Fakültesinin bütün bölümlerde girişimcilik derslerinin en azından seçmeli ders olarak okutulabilir,
- ✓ İş dünyasındaki girişimcilik eğitimleri ve projeleri hakkında üniversitelerde bilgilendirme seminerleri yapılabilir,

- ✓ Öğretmen adaylarına staj yaptıkları okul ve kurumlarda daha fazla uygulama yapma fırsatı sunulabilir,
- ✓ Eğitimde materyal geliştirme konusunda öğretmen adaylarına fırsat ve imkân tanınabilir,
- ✓ Bireylerde girişimcilik kültürünün oluşturabilmesi için ilkokuldan başlanılarak daha üst eğitim kademelerine doğru girişimcilik eğitimleri verilebilir,
- ✓ Girişimcilik ders kitapları ve materyalleri teknolojik değişim ve gelişimlere göre güncellenebilir,
- ✓ Girişimcilik eğitimlerinde uygun ortamların seçilerek bireylere bu ortamlarda yaparak yaşayarak öğrenme imkânının sunulabilinir.

Not: Bu çalışma Antalya'da 18-20 Mayıs 2017 tarihlerinde düzenlenen 8'inci Eğitimde Yeni Yönelimler Kongresinde bildiri olarak da değerlendirilmiştir.

KAYNAKÇA

- Akman, S. ve Bektaş, H.(2015). Üniversite Öğrencilerinin Girişimci Özelliklerinin İncelenmesi. *Marmara Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi*, 37(1), 217-232.
- Akkaya, D., Yıldız, E. ve Akın, Y.(2014). Üniversite Öğrencilerinin Girişimci Kişilik Özelliklerinin Değerlendirilmesi: Yalova Meslek Yüksekokulu Öğrencilerine Yönelik Bir Uygulama. *Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5 (8).
- Arslan, K.(2002). Üniversiteli Gençlerde Mesleki Tercihler ve Girişimcilik Eğilimleri. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 6 , 1-11.
- Bilge, H. ve Bal, V. (2012) Girişimcilik eğilimi: Celal Bayar Üniversitesi öğrencileri üzerine bir araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(6), 131-148.
- Bozkurt Çetinkaya ,Ö. (2011).*Dünya ve Türkiye'de Girişimcilik Eğitimi:Başarı Girişimciler ve Öğretim Üyelerinden Öneriler*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Cansız, E. (2007). *Süleyman Demirel Üniversitesi Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma*.Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi,Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Doğan, N. (2013) *Türkiye'de Girişimcilik eğilimi: Üniversite öğrencilerine yönelik bir araştırma*. Yayınlanmamış doktora tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- İrmiş, A. ve Barutçu, E.(2012). Öğrencilerin Kendilerini Girişimci Bir Kişiliğe Sahip Görmelerini ve İş Kurma Niyetlerini Etkileyen Faktörler: Bir Alan Araştırması. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 2, 1-24.
- Kesim, M. (2010). *Girişimcilik Ders Kitabı*. Ankara: Sistem Ofset Basım Yayın.

Korkmaz, O. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma :Bülent Ecevit Üniversitesi Örneği. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi*, 14 (2).

Örücü, E., Kılıç, R. ve Özer, Y. (2007). Üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinde ailesel faktörlerin etkisi. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 2(2), 27-47.

Özdemir, L. (2013). Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin sosyo-demografik özellikler açısından değerlendirilmesi, *International Conference on Eurasian Economies*, 617-626.

Pan, V. L., Akay, C. (2015). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Girişimcilik Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 10(2), 125-138.

Salik, N. ve Kaygın, E. (2016). Demografik Değişkenler Açısından Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerinin Belirlenmesi: Kafkas Üniversitesi Örneği . *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 13(1).

Şeşen, H. ve Basım, H.N. (2012). Demografik faktörler ve kişiliğin girişimcilik niyetine etkisi: Spor bilimleri alanında öğrenim gören üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma. *Ege Academic Review* , 12, 21-28.

Türkmen, M., İşbilir, U. (2015). Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerinin Sosyo- Demografik Özellikler Açısından İncelenmesi. *Celal Bayar Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9 (2), 18-28.

Titiz, T. (1999). *Genç Girişimcilere Öneriler*. İstanbul: İnkılâp Kitabevi.

Uluyol, O.,(2013). Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimlerinin Belirlenmesi Gölbaşı Meslek Yüksekokulu Örneği. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15, 350-372.

Yüksel, H., Cevher ve E.,Yüksel, M. (2015). Öğrencilerin Girişimci Kişilik Özellikleri ile Eğilimleri Üzerine Bir Araştırma. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*,5 (1), 143-156.

Yılmaz, E. ve Sünbül, A. (2009). Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeğinin Geliştirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21, 195-203.